

36800 VII Vaststelling van de begrotingsstaten van het
Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties (VII) voor het jaar 2026

Nr. 66 Brief van de minister van Binnenlandse Zaken
en Koninkrijksrelaties

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 16 februari 2026

Bij de begrotingsbehandeling van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) heb ik met uw Kamer gesproken over de middelen in 2026 voor de subsidiering van decentrale politieke partijen. Door verschillende leden zijn voorstellen gedaan voor alternatieve aanwending van deze middelen. Om te waarborgen dat de middelen doelmatig en doeltreffend kunnen worden besteed, heb ik uw Kamer een brief toegezegd over het voorgenomen maatregelenpakket om de lokale democratie te versterken. Met deze brief kom ik tegemoet aan mijn toezegging.

Subsidie decentrale politieke partijen

Op de huidige begroting van het ministerie van BZK is € 8,15 mln. in 2026 beschikbaar voor de subsidiëring van decentrale politieke partijen. Dit is onderdeel van het wetsvoorstel Wet op de politieke partijen. Omdat deze wet nog niet in werking is getreden, ontbreekt momenteel de vereiste wettelijke grondslag om deze middelen uit te keren aan decentrale politieke partijen. Inwerkingtreding wordt voorzien voor 2027 waardoor de structurele middelen vanaf dan hiervoor beschikbaar moeten zijn.

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) heeft voorafgaand aan de Kamerbehandeling van de BZK-begroting voorgesteld om de subsidie voor decentrale politieke partijen beschikbaar te stellen via een decentralisatie-uitkering. Dit voorstel voldoet niet aan de criteria van doelmatigheid en doeltreffendheid. Ten eerste is het niet mogelijk om in een subsidieregeling nadere verantwoordings- en transparantieregels te stellen. Dit staat haaks op het voorstel Wet op de politieke partijen, waarbij subsidiëring van politieke partijen hand in hand gaat met de verantwoording en transparantie over financiën en de interne organisatie. Ten tweede geeft een decentralisatie-uitkering niet de garantie dat de middelen daadwerkelijk aan decentrale politieke partijen worden uitgekeerd. De middelen zijn door gemeenten immers vrij besteedbaar en

daarmee onderdeel van de lokale politieke besluitvorming. Ten derde heeft het voorstel tot gevolg dat lokale overheden eigen regelingen en procedures tot stand moeten brengen, terwijl deze slechts van tijdelijke aard zullen zijn. Het wetsvoorstel dat in de subsidie voor decentrale politieke partijen voorziet ligt immers al bij uw Kamer. Daarom heb ik de amendementen en de motie¹ ontraden die beogen de middelen op deze wijze uit te keren.

Maatregelenpakket ter versterking van de lokale democratie

Dat de middelen in 2026 niet via een subsidieregeling worden uitgekeerd, betekent niet dat voor de middelen geen bestemming is. Het achterliggende beleidsdoel, namelijk het versterken van de lokale democratie, acht ik nog steeds van groot belang. Vanaf 2027 is het voornemen om de middelen via de subsidieregeling te verstrekken. Met het voorgestelde maatregelenpakket wil ik in de breedte de lokale democratie versterken. Ik heb daarbij de signalen uit uw Kamer betrokken. Voor 2026 wil ik investeren in de volgende zaken:

- **Het Kennispunt Lokale Politieke Partijen.** Lokale politieke partijen kunnen, anders dan lokale afdelingen, niet profiteren van de kennis en ervaring van een landelijke politieke partij. Het Kennispunt lokale politieke partijen speelt als onafhankelijke koepelorganisatie en expertisepunt een belangrijke rol in de ondersteuning en professionalisering van decentrale politieke partijen. Daarom verhoog ik de subsidie aan het Kennispunt eenmalig met € 0,62 mln.
- **Versterking positie lokale volksvertegenwoordigers door extra ondersteuning van rekenkamers, griffies, ombudsmannen.** Zij zijn direct ondersteunend aan de lokale politieke partijen en stellen hen in staat om hun belangrijke rol in de lokale democratie te vervullen. Ter vergroting van hun impact en de verbetering van het onderlinge samenspel met gemeenteraadsleden en leden van provinciale staten maak ik eenmalig € 1 mln. extra vrij.
- **Veilig vergaderen.** 29 medeoverheden hebben in 2025 van mijn ministerie € 3 mln. ontvangen voor maatregelen als een veiligheidsscan, beveiligingsmaatregelen of aanpassingen aan de vergaderzaal. Zo kunnen vergaderingen en bijeenkomsten

¹ Amendement Clemminck (Kamerstukken II 2025-2026 36800 VII, nr. 33)
Amendement Clemminck (Kamerstukken II 2025-2026 36800 B, nr. 16)
Motie Tijs van den Brink en Boelsma-Hoekstra (Kamerstukken II 2025-2026 36800 VII, nr. 43)

van raden, Staten en algemeen besturen veilig verlopen. Gezien het grote animo onder decentrale overheden om hier ook aan te kunnen deelnemen, maak ik hier aanvullend € 3 mln. voor vrij.

- **Versterking van het meerjarig opleidingscurriculum van de beroeps- en belangenverenigingen voor decentraal bestuur.** Hiermee worden de opleidingsmogelijkheden voor het decentraal bestuur duurzaam versterkt, wat de lokale ambtsdragers nog beter in staat stelt hun rol te vervullen. Ik stel hier € 1 mln. voor beschikbaar.
- **Verbreding inzet Prodemos.** Mensen die de democratische rechtstaat belichamen, zoals rechters, politici, en ambtenaren, kunnen op scholen door hun kennis en ervaring een verhaal vertellen over de democratische rechtsstaat en gesprekken voeren over democratische waarden. Voor onder andere het opzetten van pilots voor een regionale infrastructuur, zowel in Europees als Caribisch Nederland, waarbij deze democratische professionals worden gekoppeld aan scholen stel ik € 1,5 mln. beschikbaar. Dit is aanvullend op de continuering van de middelen ten behoeve van de inzet in de regio die volgt uit het eerdere amendement Sneller-Buijsse².
- **Onderzoek naar online agressie.** Uit de Monitor Integriteit en Veiligheid 2024 blijkt dat 45% van alle decentrale politieke ambtsdragers vorig jaar te maken kreeg met agressie, waarvan een groot deel online werd geuit. Daarom maak ik € 0,5 mln. vrij voor onderzoek naar online agressie en alternatieve sanctiemogelijkheden.
- **Communicatiecampagne ter bevordering van de instroom in het politieke ambt.** Uit cijfers blijkt dat de groep potentiële politieke ambtsdragers op dit moment onvoldoende wordt gemobiliseerd. Daarom maak ik € 0,53 mln. vrij voor communicatie over de verschillende aspecten van het politieke ambt, om de drempel om politiek actief te worden te verlagen en inzicht te bieden in de waarde, het belang en de veelzijdigheid van politieke ambten bevorderen, onder andere door griffies te ondersteunen bij hun lokale campagnes.

Investering	Bedrag (x € 1.000)
Kennispunt lokale politieke partijen	620

² Amendement Sneller-Buijsse (Kamerstukken II 2024-2025 36600 VII, nr. 79)

Versterking positie lokale volksvertegenwoordigers	1.000
Veilig vergaderen	3.000
Opleidingscurriculum beroeps- en belangenverenigingen	1.000
Verbreding inzet ProDemos	1.500
Onderzoek online agressie en eventuele alternatieve sanctiemogelijkheden	500
Communicatiecampagne instroom politieke ambt	530
Totale investering in 2026	8.150

Amendementen op begroting BZK

Er zijn ook enkele amendementen ingediend op de begroting die tot doel hebben de middelen die bestemd zijn voor decentrale politieke partijen voor andere doeleinden aan te wenden. Ik heb deze amendementen³ ontraden. Met het bovenstaande heb ik inzichtelijk gemaakt dat er een coherent maatregelenpakket ligt om de lokale democratie op allerlei fronten te versterken. Deze belangrijke investeringen kunnen alleen gedaan worden wanneer de amendementen die deze middelen als dekking gebruiken worden ingetrokken, dan wel verworpen door uw Kamer. Indien dat het geval is zal bij de eerstvolgende begrotingswijziging dit maatregelenpakket verwerkt worden.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
F. Rijkaart

³ Amendement Clemminck (Kamerstukken II 2025-2026 36800 VII, nr. 33)
Amendement Clemminck (Kamerstukken II 2025-2026 36800 B, nr. 16)
Amendement Erkens (Kamerstukken II 2025-2026 36800 VII, nr. 34)
Amendement Sneller-Erkens (Kamerstukken II 2025-2026 36800 VII, nr. 36)